

20#Text.

3. Державна казначейська служба України: Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.
4. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Про внесення зміни до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо збереження пільгового режиму оподаткування пального на період воєнного стану: проєкт Закону України від 03 квітня 2023 року № 9174. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41678>

УДК 342.5 (045)

Банах С. В.

*доктор юридичних наук,
декан юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету*

Бойко П. Г.

*здобувач Західноукраїнського
національного університету*

ПРИНЦИПИ ЗАКОННОСТІ ТА НЕЗАЛЕЖНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ: АНАЛІЗ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Закономірним відображенням сучасної тенденції у напрямі посилення гарантій незалежності працівників прокуратури, стала підвищена увага до існуючих міжнародних стандартів у галузі прав людини, які акумулюють у собі найбільш передові правові концепції, що визначають правове становище особи. Адже саме від ставлення держави до посадової особи, її гідності, інтересів, прав залежить механізм побудови процесуальних правовідносин.

Виходячи з положень міжнародного законодавства, у багатьох країнах спостерігається сплеск реформаторської активності, що ґрунтується як на обліку міжнародного права, так і на прагнення створити щось нове натомість міжнародно-правове регулювання.

Серед європейських джерел правових стандартів функціонування і діяльності органів прокуратури варто особливо відзначити Рекомендацію «Про роль прокуратури в системі кримінального правосуддя» REC (2000) 19 Комітету міністрів Ради Європи, прийняту 6 жовтня 2000 року на 724-ій зустрічі заступників міністрів [1].

Відповідно до даного рекомендаційного акту, прокуратура – це орган державної влади, який від імені громадянського суспільства й у суспільних інтересах здійснює правозастосування, у випадку якщо порушення законодавства

тягне за собою кримінальну відповідальність, з врахуванням, з одного боку, прав та законних інтересів особи, а з іншої – необхідності дієвості системи правосуддя.

Водночас важливою нормою є те, що держава має забезпечити ефективні гарантії виконання прокурорами своїх професійних обов'язків і функцій за належних правових та організаційних умов, а також забезпечити такі відповідні умови з точки зору коштів, особливо бюджету. Кошти в їхньому розпорядженні. Ці умови мають бути встановлені у тісній співпраці з представниками прокуратури [1].

Як зазначає Невзоров О.Б., активно проводяться наукові пошуки ефективних моделей прокурорського нагляду, відповідних динамічним соціальним умовам. [с. 114] Однак шляхи до цього різні - одні намагаються вирішити проблему шляхом запозичень чужих процесуальних форм, серед яких популярністю користується англійський тип судочинства, інші розвивають у світлі нових ідей власні традиції, наприклад, континентального права. Говорять також про формування конвергентної загальноєвропейської форми прокурорського нагляду. Вивчення вищезазначених процесів становить безперечну цінність, зважаючи на те, що і Україна дотримується реформаційних процесів, тому в подібній ситуації, як зазначає Плахіна І.В., важливо знайти точні орієнтири у розвиток вітчизняної юридичної науки [3, с.38].

Враховуючи дані положення, вивчення існуючої інтерпретації міжнародних стандартів у цих країнах, а також створених на їх основі правових інститутів представляє вагомий інтерес для юридичної науки, як у гносеологічному контексті, так і як визначальний напрям можливих перетворень у кримінально-правовій політиці. Існуючі механізми забезпечення принципу незалежності прокуратури, що діють у більшості країн світу, мало чим нагадують вітчизняну правову дійсність, що цілком закономірно, як і присутня неоднорідність у праві країн, які традиційно належать до однієї й тієї ж політико-правової сім'ї через наявність, насамперед, власної самостійної внутрішньої політики.

Як уже зазначалося раніше, міжнародним співтовариством з моменту створення Організації Об'єднаних Націй, спираючись на принципи, сформульовані у Статуті та Міжнародному біллі про права людини, були розроблені документи, що охоплюють ключові питання правовий статус правоохоронних органів та формують їх міжнародні стандарти.

Слід зазначити, що правовий статус таких стандартів та норм неоднаковий, оскільки декларації, принципи, керівні вказівки, правила, плани дій, типові договори та рекомендації не мають обов'язкової юридичної сили. Тим не менше, володіючи міжнародною значимістю, є продуктом міжнародних переговорів і наслідком досягнутої згоди, такі документи мають незаперечний моральний авторитет і відіграють роль практичного керівництва для держав. Їхня цінність полягає у визнанні та прийнятті великою кількістю держав, і навіть, незважаючи на те, що вони не мають у своїй більшості обов'язкової юридичної сили, вони розглядаються як документи, що закріплюють цілі, практику та стратегії, що користуються широким визнанням у міжнародного співтовариства.

Враховуючи той факт, що міжнародні документи в галузі прав людини, являючи собою загальнолюдські стандарти, передбачають у собі заходи щодо забезпечення прав і свобод та захисту їх від посягань, а також надають самій

особи юридичні можливості реалізувати та захищати визнані права та свободи, необхідно акцентувати увагу з їх вивчення та детального аналізу.

Якщо проаналізувати наявні міжнародні документи, можна дійти невтішного висновку у тому, що міжнародна громадськість, передусім, прагнула виробити стандарти у найуразливіших сферах правовідносин. Причому, якщо у початковий період становлення прав особистості акцент робився на проголошення невід'ємних прав і свобод особистості, які на сьогодні складають принципові правові категорії, то на подальшому етапі розвитку світової спільноти увага приділяється переважно спеціалізації правових положень щодо окремого учасника кримінального судочинства і, зрештою, процесу демократизації процесуальних правовідносин.

Отже, для нашої країни важливим завданням є не лише реалізація основних європейських стандартів і принципів, а і вироблення специфічних механізмів, необхідних для реформування прокуратури України. Необхідно визначити на конституційному рівні, що прокуратура є незалежним органом у системі судової влади, здійснити оптимізацію її функції, удосконалити гарантії забезпечення незалежності прокурорів, процедуру їх призначення, підстави та порядок звільнення Генерального прокурора, змінити вимоги до особи, яка може обіймати зазначену посаду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рекомендація Rec (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2000_19_2000_10_6.pdf
2. Невзоров О.Б. Зарубіжний досвід визначення адміністративно-правового статусу прокуратури. Науковий вісник публічного та приватного права. 2016. № 1. Том 2. Вип. 1. Ч. 2. С. 114–117.
3. Плахіна І.В. Особливості органів прокуратури в зарубіжних країнах. Часопис Академії адвокатури України. 2014. № 4 (25). Том. 7. С. 37–43.

УДК 349.3

Белуга Ю. М.
*старший викладач кафедри
цивільного права і процесу Юридичного факультету,
Національний авіаційний університет*

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ ДЕРЖАВОЮ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Захист дітей від війни є важливою місією всіх держав та громадянських організацій. Війна може створити небезпечні умови для дітей, такі як втрата батьків, розлучення з родиною, травми, голод та інші негативні наслідки.

Повномасштабне вторгнення РФ в Україну стало викликом для всіх сфер – не винятком стала і соціальна, яка опікується вразливими, мало захищеними та незахищеними категоріями населення, а особливо такими категоріями, як